

„Atminties gijos“ – šifruojantiems žmogaus ir visatos paslaptis

Aušra Malinauskienė 2020 / 02 / 11

Kai laiko tėkmė nusineša žmones, jų gyvenimus, vienintelis dalykas, kuris turi galimybę išlikti – tai atmintis. Kūryba suteikia viltį ir galimybę atminčiai būti išsaugotai. Šia jautria įžvalga, atidarant lietuvių kilmės JAV neurologo bei menininko Audriaus V. Plioplio kilnojamą parodą „Atminties gijos“ Janinos Monkutės-Marks muziejuje-galerijoje, pasidalino parodos kuratorė Viktorija Jonkutė.

Atminties vingiais – prisiminimai ir įspūdžiai

Į Kėdainius atkeliavusius darbus muziejaus-galerijos direktorė Dalia Minkevičienė-Jazdauskienė pristatė kaip mokslo ir meno dermę, neurobiologo-neurologo profesijos ir vizualinės saviraiškos jungtį. Spalvingos abstrakcijos, autoriui pasitelkus neuronų vaizdinius, grafinius elementus, skaitmeninės spaudos technologijas, metaforiškai perteikia atminties, žmogaus sąmonės bei mąstymo procesus.

Tačiau parodos atidarymo ašis sukosi ne vien apie pažinimo procesų atspindžius mene. Nes atminties gijos tą vakarą pynėsi tarp kūrybos, erdvės ir žmonių – gyvųjų bei mirusiųjų. Šį įspūdį stiprino parodos atidarymo detalės: ta proga atkeliavęs ir garsiai

lietuvių kalba nuskambėjęs A. V. Plioplio laiškas su prisiminimais apie muziejaus-galerijos įkūrėją, menininkę Janiną Monkutę-Marks, iš kūrinių regimomis ir neregimomis gijomis vinguriuojančios istorijos, jas sugeriančios žmonių akys. Netgi galerijos sienos regėjosi atliekančios ypatingą vaidmenį: saugojo nuo kasdienybės, šurmulio, nuovargio, nuo to, kas paprastai trukdo mąstyti ir prisiminti.

Medicinos ir kūrybos jungtis

Kaip prisipažino parodos atidaryme praėjusį penktadienį dalyvavę medikai, juos pirmiausia sudomino medicinos ir kūrybos sintezė, kurios savo idėjų išraiškai siekia JAV savo medicininius išradimus ir kūryba garsėjantis lietuvių kilmės neurologas bei menininkas Audrius V. Plioplys. Baigęs medicinos studijas Čikagoje, gydytojas dirbo ligoninėse, specializavosi vaikų neurologijoje. 1976–1979 m. studijavo dailę ir, surengęs

Iš kairės: muziejaus-galerijos kuratorė A. Federavičiūtė-Jasiūnė, kilnojamos parodos „Atminties gijos“ kuratorė V. Jonkutė, muziejaus-galerijos direktorė D. Minkevičienė-Jazdauskienė.

pirmąją parodą, nusprendė atsidėti kūrybinei veiklai. Kiek vėliau suprato, kad šias dvi sritis – meną ir mediciną – galima suderinti ir jau daugiau nei 40 metų kūryboje sėkmingai taiko neurologijos žinias. Kūrėjas savo idėjas atskleidžia konceptualiojo meno priemonėmis, naudodamas įvairią techniką: instaliacijas, tapybą, fotografiją, encefalogramas, tekstinius elementus. Autorius yra surengęs daugiau nei 50 individualių parodų, dalyvavęs daugiau nei 100 grupinių ekspozicijų.

Pasak Janinos Monkutės-Marks muziejaus-galerijos kuratorės Astos Federavičiūtės-Jasiūnės, menininkas ne tik buvo pažįstamas ir bendravo su Kėdainių krašto garbės piliete, tapytoja, grafike, tekstilininke J. Monkute-Marks (1923 m. Radviliškyje – 2010 m. Čikagoje, JAV), bet ir 2004 metais buvo surengęs savo darbų parodą jos įkurtame muziejuje-galerijoje Kėdainiuose, taip pat yra vienas iš muziejaus rėmėjų.

Atmintis – daugiasluoksnė

Kilnojamos parodos „Atminties gijos“ pirmoji stotelė taip pat yra Kėdainiai. „Džiaugiuosi, kad Janina ir Audrius simboliškai suteikė galimybę man pristatyti šią parodą čia“, – į neatsitiktinę parodos vietą atkreipė dėmesį jos kuratorė, Lietuvos medicinos bibliotekos bibliotekininkė V. Jonkutė. Viešnia papasakojo, kad praėjusiais metais Lietuvos medicinos biblioteka 75 metų sukakties proga gavo nuostabią dovaną – šiuos paveikslus, kurie buvo eksponuojami bibliotekoje. „Nusprendėme, kad šiais metais reikėtų juos plačiau parodyti, o tuo pačiu ir mūsų bibliotekai plėsti bendradarbiavimą, pažinti kitų rajonų kultūrinį gyvenimą. Paroda daugiausia keliaus į bibliotekas. Sudarėme planus, numatėme 10 vietų, kur eksponuosime šiemet parodą. Ir staiga mums parašė autorius, pristatydamas J. Monkutės-Marks sūnų Paul Marks, kuris domėjosi galimybe eksponuoti šią parodą Kėdainiuose, puikiame muziejuje. Taigi

Prieš parodos atidarymą pasveikinti nauji J. Monkutės-Marks muziejaus-galerijos šeimos nariai – gydytojai Jūratė ir Olegas Pauliukevičiai.

pradėjome bendradarbiauti ir nusprendėme, kad pirmoji stotelė visai gali būti Kėdainiai, tuo labiau, kad parodą čia svetingai sutiko.“

Pasak V. Jonkutės, parodos pavadinimas „Atminties gijos“ pasirinktas todėl, kad autoriui atmintis labai svarbi, tai mąstymo ir buvimo žmogumi pagrindas – tiek medicinos, tiek kultūros ir tautos atžvilgiu. Parodą sudaro 17 darbų iš serijų „Atmintis“, „Sibilės“ ir „Sibiro sielos“, kuriuose per grafikos ir teksto fragmentus, fotografijas, neuronų vingius, spalvas atsispindi asmeninė, tautos ir visos žmonijos atmintis.

Paroda Kėdainiuose veiks iki kovo 14 d., vėliau ji bus eksponuojama kitose Lietuvos bibliotekose bei kultūros įstaigose.